

Міністерство освіти і науки України

Модельна навчальна програма
навчального предмета

«Українська мова для класів з навчанням угорською мовою

10-12 класи. Основний рівень»

для закладів загальної середньої освіти

(Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (наказ МОН від
20.11.2025 № 1529)

Автори-укладачі: Черничко С. С., Певсе А. А., Беца С. Д., Павлович Ю. П.

Пояснювальна записка

Проект модельної навчальної програми розроблений для 10–12 класів закладів загальної середньої освіти, які забезпечують здобуття профільної середньої освіти за академічним спрямуванням мовно-літературної освітньої галузі з української мови для класів з навчанням угорською мовою. Програма розроблена на основі:

- Державного стандарту профільної середньої освіти (постанова КМУ від 25.07.2024 № 851);
- Типової освітньої програми (наказ МОН України від 26.05.2025 № 765);

Програма реалізує всі обов'язкові результати навчання Державного стандарту профільної середньої освіти мовно-літературної освітньої галузі. Основою для формулювання очікуваних результатів навчання в Програмі є обов'язкові результати навчання (орієнтири для оцінювання) основного рівня, визначені в Державному стандарті профільної середньої освіти.

Програму укладено з метою забезпечення наступності між базовою та профільною середньою освітою, удосконалення мовленнєвої та комунікативної компетентностей учнів, розвитку їхньої національної та громадянської ідентичності, а також підготовки до подальшого професійного самовизначення.

Робоча група, яка здійснила розроблення програми, включає науковців-філологів та викладачів-практиків з досвідом викладання української мови в класах з угорською мовою навчання:

С.С. Черничко, доктор з гуманітарних наук, професор, ректор Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II; *А.А. Певсе*, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри філології Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II; *С.Д. Беца*, викладач-методист, викладач української мови і літератури Фахового коледжу ЗУІ ім. Ф. Ракоці II; *Ю.П. Павлович*, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри філології Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II.

Модельна навчальна програма має чітку структуру, яка забезпечує реалізацію освітньої мети та очікуваних результатів навчання, визначених Державним стандартом профільної середньої освіти. Вступна частина містить пояснювальну записку, у якій зазначається освітня галузь, реалізацію якої забезпечує навчальний предмет, окреслюється освітня мета предмета, узгоджена з метою відповідної освітньої галузі Державного стандарту, та описуються способи реалізації програми й особливості організації освітнього процесу під час її вивчення. Мета програми визначає очікувані результати навчання, що відповідають вимогам до обов'язкових результатів освітньої галузі на рівні профільної середньої освіти або її окремого циклу, відображаючи вміння і якості особистості, які мають бути сформовані наприкінці навчання.

Основна частина програми передбачає послідовне викладення очікуваних результатів навчання, що є її стрижневим компонентом. Очікувані результати визначаються на основі орієнтирів для оцінювання з Державного стандарту

профільної середньої освіти, відображають процес формування знань, умінь та ставлень через навчальну діяльність і формулюються так, щоб їх можна було виміряти в системі оцінювання досягнень учнів. Види навчальної діяльності, передбачені програмою, узгоджуються з очікуваними результатами та змістом, є орієнтовними та мінімально необхідними для їх досягнення.

Прикінцева частина програми описує стратегію та методичні підходи до спільної діяльності вчителя та здобувачів освіти, спрямовані на досягнення очікуваних результатів навчання, окреслює специфічні для української мови методи та технології навчання, визначає орієнтовні ресурси, необхідні для реалізації програми, та описує використання різних систем оцінювання, а також інструментарій для оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти.

Модельна навчальна програма – документ, що визначає орієнтовну послідовність досягнення очікуваних результатів навчання здобувачів освіти, зміст навчального предмета, інтегрованого курсу та види навчальної діяльності здобувачів освіти, рекомендований для використання в освітньому процесі в порядку, визначеному законодавством.

Навчальний предмет «Українська мова» належить до мовно-літературної освітньої галузі та реалізується у 10–12 класах академічних ліцеїв. Модельна навчальна програма рекомендована для використання в класах з навчанням угорською мовою в академічних ліцеях, які забезпечують здобуття профільної середньої освіти, з метою:

- забезпечення наступності й цілісності мовної освіти;
- розвитку мовленнєвої компетентності та культури мовлення учнів;
- формування національно свідомої, духовно багатой мовної особистості, здатної до комунікації в багатомовному середовищі.

Основною *метою* навчання української мови для класів з угорською мовою навчання, як і метою мовно-літературної освітньої галузі, є розвиток компетентних мовців і читачів із гуманістичним світоглядом, які шанують українську мову, володіють українською мовою і використовують її в повсякденному житті та в професійних сферах, розуміють важливість української мови як національної цінності та важливого атрибута української національної та громадянської ідентичності, здатні спілкуватися українською мовою, читають інформаційні та художні тексти української й зарубіжних літератур для духовного, культурного та національного самовираження, міжкультурного діалогу, збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, творчої самореалізації, а також для подальшого професійного становлення, формування громадянської стійкості.

Реалізація мети передбачає виконання таких завдань:

- удосконалення орфоепічної, акцентуаційної, орфографічної та пунктуаційної компетентностей, необхідних для грамотного усного й писемного мовлення в професійній, навчальній, публічній діяльності;

- формування вмінь слухати, читати, говорити та писати українською мовою на рівні, що відповідає потребам академічного, професійного та міжособистісного спілкування;
- розвиток умінь застосовувати здобуті мовні знання у різних видах мовленнєвої діяльності з урахуванням стилістичних, жанрових та ситуаційних особливостей спілкування;
- засвоєння української лексики, фразеології, термінології, необхідної для навчання, майбутньої професії, суспільної та особистісної комунікації;
- поглиблення та систематизація знань з основних розділів мовознавства, закономірностей розвитку української мови та її функціонування в суспільстві;
- формування комунікативної компетентності, що передбачає дотримання мовних норм, використання різноманітних мовних засобів відповідно до мети й ситуації спілкування;
- виховання поваги до української мови як державної, усвідомлення її ролі в професійному та громадянському становленні особистості, розвитку національної культури;
- розвиток мотивації до вивчення української мови, готовності до постійного самовдосконалення, критичного та креативного мислення в процесі мовленнєвої діяльності;
- створення сприятливого психологічного середовища, що стимулює мовленнєву активність, сміливість висловлювати власні думки;
- прилучення через українську мову до культурних, духовних надбань українського народу та світової культури, усвідомлення значення мови як важливого чинника національної ідентичності.

Програма ґрунтується на принципах:

- практичної спрямованості та комунікативної орієнтації,
- взаємозв'язку комунікативних, освітніх і виховних завдань,
- взаємопов'язаного розвитку всіх видів мовленнєвої діяльності,
- урахування специфіки володіння українською та угорською мовами,
- наступності між базовою та профільною середньою освітою.

Навчання української мови в 10–12 класах спрямоване на досягнення очікуваних результатів, визначених Державним стандартом профільної середньої освіти, та передбачає формування таких ключових компетентностей:

1. Вільне володіння державною мовою.
2. Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами.
3. Математична компетентність.
4. Компетентності в галузі природничих наук, техніки та технологій.
5. Інноваційність.
6. Екологічна компетентність.
7. Інформаційно-комунікаційна компетентність.
8. Навчання впродовж життя.

9. Громадянські та соціальні компетентності.
10. Культурна компетентність.
11. Підприємливість і фінансова грамотність.

МОВНО-ЛІТЕРАТУРНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ
Компетентнісний потенціал

Ключові компетентності	Уміння та ставлення
<p style="text-align: center;"><u>Вільне володіння державною мовою</u></p>	<p><u>уміння:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • сприймати (зокрема читати інформаційні та художні тексти класичної та сучасної літератури (української і зарубіжних), розуміти, перетворювати, аналізувати, інтерпретувати й оцінювати інформацію; • висловлювати думки, почуття, погляди в усній і письмовій формі; • використовувати вербальні та невербальні засоби в різноманітних міжособистісних, соціальних і культурних контекстах; • дотримуватися культури мовлення та норм мовленнєвого етикету, урахувати культурні та особистісні відмінності співрозмовників, переваги та/або обмеження окремих груп чи осіб; • адаптуватися до змінюваних умов спілкування, вирішувати нестандартні завдання з використанням потенціалу української мови й відповідних комунікативних стратегій <p><u>ставлення:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • цінування української мови як чинника української національної та громадянської ідентичності; • прагнення використовувати українську мову в усіх сферах життя, зокрема в професійній діяльності; • виявлення мовної стійкості у використанні української мови; • прагнення до ненасильницької комунікації; • потреба в читанні творів художньої літератури українською мовою
<p style="text-align: center;"><u>Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами</u></p>	<p><u>уміння:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • сприймати (зокрема читати рідною мовою), розуміти, перетворювати, аналізувати та інтерпретувати, оцінювати інформацію; • висловлювати думки, почуття, погляди в усній і письмовій формі рідною мовою; • адаптуватися до умов спілкування в багатомовному середовищі з використанням потенціалу рідної мови й відповідних комунікативних стратегій, урахувати культурні та особистісні відмінності співрозмовників, переваги та/або обмеження окремих груп чи осіб <p><u>ставлення:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • цінування рідної мови як чинника національної та громадянської ідентичності; • готовність спілкуватися рідною мовою;

Ключові компетентності	Уміння та ставлення
	<ul style="list-style-type: none"> ● потреба в читанні творів художньої літератури рідною мовою <p><u>уміння:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● використовувати власний мовленнєвий досвід для вивчення іноземних мов; ● пояснювати роль/значення мовних явищ і системи понять, за допомогою яких формується картина світу носіїв іноземної мови; ● використовувати за потреби різноманітні стратегії для задоволення власних іншомовних комунікативних намірів; ● використовувати іноземні мови для розширення читацького досвіду, читацьких інтересів <p><u>ставлення:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● готовність до міжкультурного діалогу; ● розуміння важливості оволодіння іноземними мовами для міжкультурного діалогу, особистісного розвитку та професійної самореалізації; ● відкритість до вивчення іноземних мов; ● готовність спілкуватися іноземними мовами; ● дотримання культури спілкування, прийнятої в сучасному суспільстві, повага до культурних та особистісних відмінностей співрозмовників, усвідомлення та урахування переваг та/або обмежень окремих груп чи осіб, виявлення розуміння та співпереживання; ● толерантність до представників іншого народу, носіїв іншої мови, культури, звичаїв і способу життя; ● розуміння потреби популяризації України у світі засобами іноземних мов
<p style="text-align: center;"><u>Математична компетентність</u></p>	<p><u>уміння:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● установлювати причиново-наслідкові зв'язки, виокремлювати головну та другорядну інформацію; ● формулювати визначення, логічно обґрунтовувати висловлену думку; ● перетворювати інформацію з однієї форми в іншу (текст, графік, таблиця, схема) для вирішення комунікативних завдань <p><u>ставлення:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● готовність до пошуку різноманітних способів розв'язання комунікативних проблем; ● прагнення висловлюватися логічно, точно і послідовно

Ключові компетентності	Уміння та ставлення
<p><u>Компетентності в галузі природничих наук, техніки та технологій</u></p>	<p><u>уміння:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • висловлювати гіпотези, описувати процеси власної діяльності з використанням мовних і мовленнєвих засобів, зокрема іноземної мови; • формулювати тезу і добирати аргументи для її підтвердження <p><u>ставлення:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • прагнення поглиблювати уявлення про цілісну наукову картину світу для суспільно-технологічного розвитку
<p><u>Інноваційність</u></p>	<p><u>уміння:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • презентувати власні ідеї, бачення, інноваційні погляди зрозуміло, грамотно, креативно, використовуючи доцільні засоби уявлення мовлення; • мобілізувати ресурси (зокрема нематеріальні й цифрові) через комунікацію для провадження інноваційної діяльності, зокрема в професійній сфері; • ефективно використовувати різні комунікативні стратегії для розв'язання життєво важливих проблем, зокрема в ситуаціях неоднозначності та непевності <p><u>ставлення:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • відкритість до інновацій, готовність продукувати нові ідеї, спонукати до цього інших осіб
<p><u>Екологічна компетентність</u></p>	<p><u>уміння:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • використовувати потенціал текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) щодо висвітлення діяльності людини як частини природи; • використовувати комунікативні стратегії для реалізації екологічних проєктів, формування екологічної культури та забезпечення сталого розвитку суспільства <p><u>ставлення:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • інтерес до здобутків українських і зарубіжних авторів, які зробили вагомий внесок у формування й поширення ідей сталого розвитку суспільства
<p><u>Інформаційно-комунікаційна компетентність</u></p>	<p><u>уміння:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • використовувати різні види сприймання текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) для пошуку, обробки, аналізу й добору інформації; • діяти за алгоритмом у процесі складення плану виконання комунікативних завдань; • комунікувати грамотно та безпечно в інформаційному просторі; • розрізняти емоції інших осіб у контексті комунікації;

Ключові компетентності	Уміння та ставлення
	<ul style="list-style-type: none"> • розпізнавати маніпулятивні технології та протистояти їм; • використовувати сучасні цифрові технології для розширення читацького досвіду та кола читацьких інтересів <p><i>ставлення:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • задоволення пізнавального інтересу в інформаційному середовищі; • прагнення етично взаємодіяти у віртуальному просторі; • готовність дотримуватися засад академічної доброчесності; • прагнення особистісного розвитку як компетентного мовця й читача за допомогою цифрових технологій; • прагнення збагачувати власний читацький і мовленнєвий досвід
<p><u>Навчання впродовж життя</u></p>	<p><i>уміння:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • визначати власні комунікативні потреби, цілі й способи їх досягнення; • використовувати ефективні прийоми вивчення державної/рідної/іноземної мови з урахуванням власного стилю навчання; • постійно збагачувати власний словниковий запас через використання словників і довідкових ресурсів, зокрема цифрових; • проводити самооцінку результатів діяльності, рефлексію; • користуватися різними видами бібліотек та орієнтуватися в бібліотечних ресурсах <p><i>ставлення:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • прагнення вдосконалювати власне мовлення впродовж життя, розвивати мовну інтуїцію; • руйнування власних мовних і комунікативних бар'єрів, усвідомлення й подолання стереотипів; • розуміння ролі читання текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) українських і зарубіжних авторів для гармонійного розвитку та самовдосконалення; • прагнення збагачувати читацький і мовленнєвий досвід
<p><u>Громадянські та соціальні компетентності</u></p>	<p><i>уміння:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • аргументовано і грамотно висловлювати власну громадянську позицію, керуючись принципами об'єктивності та справедливості, виявляючи громадянську стійкість та українську національну та громадянську ідентичність; • використовувати комунікативні навички та багатомовність для ведення міжкультурного діалогу; • уникати дискримінування інших осіб у своїх висловлюваннях і діях;

Ключові компетентності	Уміння та ставлення
	<ul style="list-style-type: none"> • критично оцінювати інформацію з різних джерел, формувати та обстоювати особистісні ціннісні орієнтири, спираючись на суспільно-державні (національні) цінності України, українські історико-культурні надбання і традиції в європейському ціннісному контексті; • застосовувати здобуті в мовно-літературній освітній галузі знання й набуті вміння для формування власної готовності до захисту незалежності та територіальної цілісності України, конституційних засад державного ладу, національних інтересів та суспільно-державних (національних) цінностей України <p><i>ставлення:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • сприйняття громадянських цінностей, актуалізованих у текстах (зокрема художніх текстах, медіатекстах) українських і зарубіжних авторів; • шанування української культури, бажання пізнавати культури інших народів і критично осмислювати їх надбання; • збереження суспільно-державних (національних) цінностей України, повага до права кожного народу на свою культуру, шанобливе ставлення до інших культур, якщо їх надбання не завдає шкоди українським національним цінностям та інтересам; • відкритість до культурного різноманіття за допомогою вивчення мов і літератур та здійснення міжкультурної комунікації; • повага до права і законодавства щодо забезпечення функціонування української мови як державотворчого чинника української нації; • утвердження права на власну думку
	<p><i>уміння:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • використовувати ефективні комунікативні стратегії для співпраці в групі; • дотримуватися засад ненасильницької комунікації; • враховувати вплив слова на психічне здоров'я людини, відповідально використовувати мовні виражальні засоби; • враховувати особистісні та культурні відмінності співрозмовників, переваги та/або обмеження окремих груп чи осіб; • застосовувати комунікативні стратегії для протистояння деструктивним і маніпулятивним впливам, що є загрозою для здоров'я; • конструктивно спілкуватися в різних соціальних середовищах із дотриманням принципів свободи особистості;

Ключові компетентності	Уміння та ставлення
	<ul style="list-style-type: none"> • виявляти в текстах (зокрема художніх текстах, медіатекстах) українських і зарубіжних авторів соціально важливий зміст <i>ставлення:</i> • готовність до налагодження контактів з іншими особами з використанням різноманітних мовних засобів; • усвідомлення взаємозалежностей; • прагнення до пізнання суспільного досвіду України та інших держав через мову та культуру, зокрема літературні твори українських і зарубіжних авторів
<p style="text-align: center;"><u>Культурна компетентність</u></p>	<p><i>уміння:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • використовувати мову для духовного, культурного та національного самовираження; • читати, аналізувати та інтерпретувати тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) українських і зарубіжних авторів; • сприймати й осмислювати цінності, актуалізовані в текстах (зокрема художніх текстах, медіатекстах) українських і зарубіжних авторів; • використовувати досвід взаємодії з творами мистецтва в життєвих ситуаціях для формування власного світогляду та збагачення досвіду; • створювати тексти з вираженням власних ідей, досвіду та почуттів і використанням відповідних художніх засобів; • добирати тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) для задоволення власних пізнавальних та естетичних потреб <p><i>ставлення:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • потреба в читанні художньої літератури для задоволення та рефлексії над прочитаним; • поцінування художньої літератури як мистецтва слова в контексті духовних надбань України та людства; • відкритість до міжкультурної комунікації, усвідомлення національної специфіки, індивідуальних і соціальних стереотипів, що можуть міститися в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті); • зацікавленість світовими культурними здобутками; • готовність сприймати літературний твір як структуру, відкриту для читацьких інтерпретацій у часі та просторі
<p style="text-align: center;"><u>Підприємливість і фінансова грамотність</u></p>	<p><i>уміння:</i></p>

Ключові компетентності	Уміння та ставлення
	<ul style="list-style-type: none"> • ініціювати усну, письмову та онлайн-взаємодію державною/рідною/іноземною мовою для розвитку ідеї та її реалізації; • презентувати власну ідею та ініціативи зрозуміло, грамотно, з використанням доцільних виражальних засобів; • використовувати комунікативні стратегії для формулювання власних пропозицій і рішень; • описувати державною/рідною/іноземною мовою власні вміння та компетентності стосовно варіантів кар'єри, розвитку підприємницьких і соціальних ініціатив; • пояснювати значення заощадження, інвестування, запозичення, страхування тощо, зокрема на прикладі літературних творів українських і зарубіжних авторів; • обговорювати й планувати доходи та витрати за допомогою ефективних комунікативних стратегій; • використовувати фінансові документи <p><i>ставлення:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • готовність брати відповідальність за себе та інших осіб; • відповідальне ставлення до мовленнєвого вчинку; • розуміння ролі комунікативних умінь, читацького досвіду для успішної самореалізації, зокрема в професійній кар'єрі та діловому середовищі; • усвідомлення важливості володіння державною мовою та спілкування рідною/ іноземною мовою для забезпечення добробуту й фінансового успіху; • готовність обстоювати важливість збільшення доходу, ощадливості та раціонального використання коштів

Змістові лінії програми:

- Мовна змістова лінія – формування знань про мову як систему, її одиниці, категорії та норми.
- Мовленнєва змістова лінія – розвиток умінь аудіювання, читання, говоріння, письма в різних стилях і жанрах мовлення.
  - Соціокультурна змістова лінія – ознайомлення з культурними особливостями українського мовлення, традицій, звичаїв, культурного дискурсу.
  - Стратегічна змістова лінія – формування умінь самостійно здобувати знання, застосовувати комунікативні стратегії, оцінювати власні мовленнєві дії.

- Діяльнісна змістова лінія – розвиток практичних умінь використання мови в навчальній, професійній, соціальній та особистісній сферах.

Програма передбачає систематичне й послідовне вивчення української мови в старшій школі – від фонетики, орфоєпії, орфографії, лексики й фразеології до морфології, синтаксису та стилістики. Такий комплексний підхід забезпечує поглиблення мовних знань, їх усвідомлене засвоєння, а також розвиток умінь практичного застосування здобутих знань у мовленнєвій діяльності.

10-й клас

(I-ий семестр – 2 години на тиждень, II-ий семестр – 3 години на тиждень; усього 88 годин)
(8 год – резерв годин для використання на розсуд учителя.)

<i>Очікувані результати навчання</i>	<i>Пропонований зміст навчального предмета</i>	<i>Пропоновані види навчальної діяльності</i>
ВСТУП. МОВА В ЖИТТІ ЛЮДИНИ (2 год)		
<p>Здобувач освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • свідомо застосовує прийоми активного слухання [10 УМД 1.1.1-1] ; • формулює уточнювальні запитання до почутого для його розуміння [10 УМД 1.1.2-4]; • вирізняє невербальні засоби, які сприяють розумінню не вираженого вербально змісту повідомлення [10 УМД 1.1.3-1]; • знаходить потрібну інформацію, відому або нову, в одному чи кількох джерелах (зокрема художніх текстах, медіатекстах) і використовує її відповідно до самостійно визначених цілей [10 УМД 1.3.1-1]; • визначає достовірність, новизну, несуперечливість інформації, відповідність 	<p>Роль державної мови у формуванні особистості громадянина. Українська мова як чинник розвитку мовної і культурної самосвідомості. Мовна норма як ключ до культури спілкування. Нормативне й ненормативне мовлення.</p>	<p>Виконання вправ із розвитку мовлення на тему «Слово нескорених у боротьбі за свободу української мови». Відповідь на питання вчителя в ході бесіди. Діалог у парі. Сприймання на слух та записування коротких висловів про мову. Аналіз текстів з метою виявлення дотримання чи порушення мовних норм. Розв’язання мовленнєвих ситуацій, у яких потрібно застосовувати нормативне мовлення залежно від комунікативної ситуації. Колективна робота з нормативними джерелами (словники, мовні довідники, рекомендації НАН України) з метою уточнення правильності мовного вживання.</p>

своїм переконанням, поглядам [10 УМД 1.5.1-2].		
ФОНЕТИКА, ОРФОЕПІЯ, ОРФОГРАФІЯ (22 год)		
<p>Здобувач освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> свідомо застосовує прийоми активного слухання [10 УМД 1.1.1-1]; адекватно реагує на почуте, демонструючи розуміння комунікативних намірів співрозмовника [10 УМД 1.1.2-3]; формулює уточнювальні запитання до почутого для його розуміння [10 УМД 1.1.2-4]; знаходить потрібну інформацію, відому або нову, в одному чи кількох джерелах (зокрема художніх текстах, медіатекстах) і використовує її відповідно до самостійно визначених цілей [10 УМД 1.3.1-1]; коментує інформацію (зокрема частково неповну), сприйняту з одного чи кількох джерел [10 УМД 1.5.1-1]; визначає достовірність, новизну, несуперечливість інформації, відповідність 	<p>Орфограми в нашому мовленні: як чути і правильно писати. Правильна вимова наголошених і ненаголошених голосних [е], [и], приголосних; відображення звуків на письмі.</p> <p>Склад і наголос як ключ до грамотного мовлення. Складоподіл, правила наголошування; робота з орфоепічними словниками й словниками наголосів.</p> <p>Мова в дії: коли звуки змінюються. Основні випадки чергування голосних і приголосних, їх практичне використання в словах і реченнях.</p> <p>М'якість приголосних як ознака милозвучності української мови. Правила позначення м'якості на письмі, вживання м'якого знака.</p> <p>Апостроф – маленький знак із великою роллю. Правильна вимова та написання слів з апострофом, орфографічні вправи.</p> <p>Фонетичні явища української мови у повсякденному спілкуванні. Уподібнення, спрощення, подовження й подвоєння приголосних; правильна вимова у живому мовленні.</p> <p>Принципи українського правопису. Відмінності української та угорської орфографії.</p> <p>Правопис голосних і приголосних. Вживання апострофа та м'якого знака.</p>	<p>Виконання вправ з розвитку мовлення на тему «Моє майбутнє — яким я його бачу».</p> <p>Виразне читання текстів із дотриманням правил орфоепії.</p> <p>Складання й розігрування діалогів із використанням слів, у вимові яких часто трапляються помилки.</p> <p>Колективне опрацювання текстів із словами, у наголошуванні яких трапляються помилки.</p> <p>Ознайомлення (практично) з основними випадками чергування голосних та приголосних звуків, уведення форм слова, у якому відбулося чергування у речення за зразком.</p> <p>Правильна вимова слів з буквами ь, і, я, ю, є.</p> <p>Уведення слів із запропонованими орфограмами у словосполучення та речення.</p> <p>Читання текстів уголос із дотриманням інтонаційних та фонетичних норм.</p> <p>Переказування змісту побаченого, почутого.</p> <p>Складання речень із запропонованими словами іншомовного походження. Інтерактивні вправи з наголосами. Орфоепічні диктанти.</p> <p>Переказ попередньо складеного художнього тексту з елементами опису.</p> <p>Завдання на звуковий запис слів і речень.</p> <p>Цифровий запис зразків діалектних текстів і відтворення їх фонетичною транскрипцією.</p> <p>Переказ художнього тексту з елементами опису (письмово).</p> <p>Короткий твір-розповідь у художньому стилі (усно).</p> <p>Аудіювання тексту художнього стилю.</p>

<p>своїм переконанням, поглядам [10 УМД 1.5.1-2];</p> <ul style="list-style-type: none"> • дослухається до інших думок, демонструючи готовність до зміни власної позиції за умови отримання достатньої аргументації [10 УМД 1.5.1-б]; • комунікує, визнаючи право на існування іншої думки, з дотриманням принципів етики спілкування, норм літературної вимови [10 УМД 1.6.1-2]; • створює текст на основі кількох графічних джерел інформації, аналізуючи, порівнюючи, систематизуючи, узагальнюючи та оцінюючи її [10 УМД 2.6.2-1]; • оформлює власне висловлення на засадах академічної доброчесності [10 УМД 3.1.3-1] 	<p>Велика літера в українській мові. Складні випадки (назви свят, історичних подій). Написання слів разом, окремо, через дефіс. Роль орфографії у формуванні грамотності. Написання слів іншомовного походження, зіставлення з угорською. Передача угорських назв українською. Імена, прізвища, географічні назви; практика транслітерації. Передача іншомовних географічних назв українською. Орфографічні словники і навички перевірки.</p>	<p>Виконання вправ на розпізнавання й виправлення орфографічних помилок у текстах. Використання орфографічного словника та електронних ресурсів для перевірки написання слів. Тренувальні диктанти з орфографічним завданням. Створення власних прикладів до правил уживання апострофа, м'якого знака та подвоєних приголосних. Аналіз і редагування речень та коротких текстів з орфографічними помилками. Виконання вправ на виписування ключових деталей із тексту (слуханого чи читаного). Добір цитат чи ключових слів, які підтверджують головну думку тексту. Використання електронних тлумачних і фразеологічних словників для пошуку значень слів та виразів. Добір українських прислів'їв або фразеологізмів за допомогою інтернет-ресурсів і пошук угорських відповідників. Розробка групових мініпроектів, наприклад «Орфографічний довідник для учнів-угорців».</p>
ЛЕКСИКОЛОГІЯ ТА ФРАЗЕОЛОГІЯ (8 год)		
<p>Здобувач освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • свідомо застосовує прийоми активного слухання [10 УМД 1.1.1-1]; • відповідає на запитання за змістом почутого 	<p>Поглиблення і систематизація найважливіших відомостей. Слово і його значення. Однозначні і багатозначні слова. Вживання багатозначних слів у прямому та переносному значеннях.</p>	<p>Виконання вправ із розвитку мовлення на тему «Національні страви як ознака самобутності народів світу». Виразне читання речень, різних за метою висловлювання. Складання речень та словосполучень із однозначними та багатозначними словами із врахуванням їх</p>

<p>повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), акцентуючи увагу на важливих деталях, зокрема художніх деталях у художньому тексті [10 УМД 1.1.2-1];</p> <ul style="list-style-type: none"> • формулює уточнювальні запитання до почутого для його розуміння [10 УМД 1.1.2-4]; • самостійно передає за допомогою різних способів і засобів візуалізації власне розуміння почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), структуруючи інформацію [10 УМД 1.2.3-1]; • знаходить потрібну інформацію, відому або нову, в одному чи кількох джерелах (зокрема художніх текстах, медіатекстах) і використовує її відповідно до самостійно визначених цілей [10 УМД 1.3.1-1]; • виявляє важливі деталі почутого повідомлення (зокрема, художнього тексту, медіатексту) для ілюстрування власного 	<p>Багатство української лексики. Групи слів за значенням: синоніми, антоніми, омоніми, пароніми. Використання синонімічного багатства мови для точності висловлювання. Порівняння з угорськими відповідниками. Групи слів за походженням, за сферою вживання, активна і пасивна лексика. Тлумачні й перекладні словники. Фразеологізми. Фразеологізми та їх роль у мовленні. Фразеологічне багатство української мови. Порівняння фразеологізмів української та угорської мов. Фразеологічний словник.</p>	<p>значення. Переклад речень з угорської на українську мову.</p> <p>Складання речень із паронімами.</p> <p>Аудіювання й читання тексту, у якому використано слова, вжиті в прямому та переносному значенні, багатозначні слова. Складання діалогу з використанням синонімів, антонімів. Заміна повторюваних слів синонімами, використання синонімів як засобу зв'язку речень у тексті.</p> <p>Виконання вправ з розвитку зв'язного мовлення на тему «Фразеологізми — скарби народної мудрості».</p> <p>Робота з тлумачним та фразеологічним словником. Добір угорських відповідників до українських фразеологізмів. Складання речень із запропонованими фразеологізмами.</p> <p>Творче завдання: складання діалогу, розповіді або есе з використанням фразеологізмів.</p> <p>Вправи на трансформацію прямого мовлення у фразеологічно забарвлене.</p> <p>Використання словників. Формування навичок самостійного пошуку та уточнення значення слова. Словесні ігри спрямовані на розвиток мовлення. Складання есе на морально-етичну тему. Відповіді на питання за змістом прочитаного чи почутого.</p> <p>Виписування ключових деталей з тексту, складання плану.</p> <p>Цифровий пошук прикладів у корпусах або електронних словниках.</p> <p>Словесні ігри, спрямовані на розвиток мовлення (напр. «Знайди синонім», «Антонім-перевертень», «Лексичне доміно»).</p>
---	---	---

<p>розуміння почутого [10 УМД 1.4.1-2];</p> <ul style="list-style-type: none"> • дослухається до інших думок, демонструючи готовність до зміни власної позиції за умови отримання достатньої аргументації [10 УМД 1.5.1-6]; • застосовує різні види критичного читання текстів (цілісних, перерваних, змішаних) різних стилів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) [10 УМД 2.1.1-1]; • знаходить спільне і відмінне в літературних творах різних культур за тематикою, проблематикою, стилем, мовним оформленням, структурою, часом створення тощо [10 УМД 2.2.4-1]; • обстоює власну думку про роль і місце тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) в культурно-історичному контексті [10 УМД 2.4.4-1]; • використовує для виконання завдань текстові/ медіатекстові джерела, інформацію з яких вважає		
--	--	--

<p>достовірною і надійною, аргументує вибір таких джерел [10 УМД 2.5.1-1];</p> <ul style="list-style-type: none"> • використовує різні ресурси, зокрема цифрові, для розширення кола читацьких інтересів, демонструючи навички критичного мислення [10 УМД 2.5.3-1]. 		
МОРФОЛОГІЯ (20 год)		
<p>Здобувач освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • свідомо застосовує прийоми активного слухання [10 УМД 1.1.1-1]; • відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), акцентуючи увагу на важливих деталях, зокрема художніх деталях у художньому тексті [10 УМД 1.1.2-1]; • формулює уточнювальні запитання до почутого для його розуміння [10 УМД 1.1.2-4]; • переказує почуте повідомлення (зокрема художній текст, медіатекст) докладно, стисло, вибірково, творчо, акцентуючи увагу на 	<p>Поглиблення і систематизація найважливіших відомостей. Морфологія як розділ граматики, що вивчає частини мови. Іменник і прикметник як частини мови. Особливості узгодження іменника та прикметника. Рід незмінюваних іменників. Особливості відмінювання іменників з прикметниками. Розряди прикметників за значенням. Особливості творення ступенів порівняння прикметників. Поглиблення відомостей про числівник. Особливості вживання груп числівників. Особливості відмінювання та правопису числівників. Основні правила поєднання числівників з іменниками (поглиблення вивченого). Правильне називання часу. Поглиблення відомостей про займенник як частину мови.</p>	<p>Виконання вправ з розвитку мовлення на тему «Сучасні технології економії електроенергії та їхній вплив на довкілля». Виконання граматичних вправ. Бесіда. Складання словосполучень. Виконання лексичних і граматичних вправ. Переклад запропонованих речень з угорської на українську мову. Словникова робота. Складання діалогів за аналогією з використанням імен однокласників. Ситуативні вправи. Складання власного тексту за аналогією. Практичні завдання на правильне називання часу. Робота з деформованим текстом. Редагування та складання речень із дієприкметниковими та дієприслівниковими зворотами. Доповнення речень потрібними за змістом прислівниками. Складання речень з використанням різних службових частин мови.</p>

<p>змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) відповідно до мети і ситуації спілкування [10 УМД 1.2.1-1];</p> <ul style="list-style-type: none"> • виявляє важливі деталі почутого повідомлення (зокрема, художнього тексту, медіатексту) для ілюстрування власного розуміння почутого [10 УМД 1.4.1-2]; • визначає достовірність, новизну, несуперечливість інформації, відповідність своїм переконанням, поглядам [10 УМД 1.5.1-2]; • дослухається до інших думок, демонструючи готовність до зміни власної позиції за умови отримання достатньої аргументації [10 УМД 1.5.1-6]; • комунікує, визнаючи право на існування іншої думки, з дотриманням принципів етики спілкування, норм літературної вимови [10 УМД 1.6.1-2]; 	<p>Розряди займенників та їх правопис. Роль займенників у творенні тексту.</p> <p>Розрізнення відмінкових форм особових та присвійних займенників (його, її, їх) (практично).</p> <p>Поглиблення відомостей про дієслово як частину мови. Морфологічні та синтаксичні особливості дієслів. Види, способи й часи дієслів. Правопис особових форм дієслова.</p> <p>Дієприкметник і дієприслівник як особливі форми дієслова. Стилїстика дієприкметникового та дієприслівникового зворотів, розділові знаки при них.</p> <p>Поглиблення відомостей про прислівник як частину мови.</p> <p>Складні випадки правопису прислівників.</p> <p>Стилїстика службових частин мови та вигуку.</p> <p>Особливості вживання службових частин мови в тексті.</p> <p>Стилїстичні можливості вигуку як особливої частини мови.</p> <p>Особливості правопису службових частин мови та вигуків (поглиблення вивченого).</p>	<p>Використання онлайн-словників.</p> <p>Мінідослідження: «Що таке енергоощадність? Як вона впливає на довкілля?».</p> <p>Презентація певного продукту (із використанням різних груп прикметників за значенням, ступенів їх порівняння тощо).</p> <p>Складання розкладу дня: «Опишіть свій день, називаючи точний час дій».</p> <p>Інтерактивна вправа «Годинникове лото».</p> <p>Переказ тексту науково-популярного стилю.</p>
--	--	---

<ul style="list-style-type: none"> • застосовує різні види критичного читання текстів (цілісних, перерваних, змішаних) різних стилів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) [10 УМД 2.1.1-1]; • ідентифікує різні види помилок на рівні змісту, структури і мовного оформлення, виправляє та обґрунтовує зроблені виправлення з урахуванням засвоєних мовних норм [10 УМД 3.3.1-1]. 		
СТИЛІСТИКА, СИНТАКСИС, ПУНКТУАЦІЯ (16 год)		
<p>Здобувач освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • адекватно реагує на почуте, демонструючи розуміння комунікативних намірів співрозмовника [10 УМД 1.1.2-3]; • формулює уточнювальні запитання до почутого для його розуміння [10 УМД 1.1.2-4]; • самостійно передає за допомогою різних способів і засобів візуалізації власне розуміння почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, 	<p>Як уникати мовних помилок у щоденному спілкуванні. Лексичні помилки, вибір слова в ситуації спілкування, доречність вислову. Уживання синонімів, антонімів, фразеологізмів у тексті. Як побудувати переконливе висловлювання. Точність і доречність висловлювання. Речення і текст: від граматики до спілкування. Складові частини речення. Односкладні й двоскладні речення в різних ситуаціях. Як правильно ставити розділові знаки, щоб тебе зрозуміли. Інтонація та пунктуація в живому мовленні.</p>	<p>Виконання вправ з розвитку мовлення на тему «Культура спілкування в цифровому середовищі». Переклад речень і текстів угорською та українською з трансформацією синтаксичних конструкцій. Складання й розігрування діалогів відповідно до запропонованої ситуації спілкування. Створення інфографік, презентацій, відеороликів про правила синтаксису та пунктуації. Створення таблиць, схем, карт знань для систематизації синтаксичних одиниць. Складання та редагування текстів, що містять різні види складних речень. Підготовка подкастів або аудіозаписів із власних текстів із дотриманням інтонаційних і синтаксичних норм.</p>

<p>медіатексту), структуруючи інформацію [10 УМД 1.2.3-1];</p> <ul style="list-style-type: none"> • знаходить потрібну інформацію, відому або нову, в одному чи кількох джерелах (зокрема художніх текстах, медіатекстах) і використовує її відповідно до самостійно визначених цілей [10 УМД 1.3.1-1]; • формулює логічні та послідовні висновки на основі результатів аналізу структурно-змістової єдності та інтерпретації кількох прочитаних текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) [10 УМД 2.2.7-1]; • представляє текстову інформацію з одного або кількох джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів), комбінуючи різні способи і засоби візуалізації змісту [10 УМД 2.6.1-2]; • на основі прочитаного створює власний або колективний медійний продукт [10 УМД 2.7.2-1]; 	<p>Як звертатися й висловлювати свою думку коректно. Звертання, вставні слова, етикетні формули.</p> <p>Складні речення в спілкуванні. Способи поєднання частин, стилістичні відтінки. Види складних речень. Пряма і непряма мова, цитування. Стилістика тексту. Загальна характеристика тексту. Композиція тексту.</p>	<p>Складання діалогів із використанням звертань (кличний відмінок). Імпровізаційна гра «Звернись правильно»: учень отримує картку з роллю й має скласти фразу зі звертанням. Виконання завдань з пошуку прикладів правильного та неправильного вживання звертань у сучасних онлайн-виданнях. Письмовий переказ тексту. Твір-розповідь на суспільну тематику. Складання твору-роздуму.</p>
--	---	---

<ul style="list-style-type: none"> • створює в цифровому середовищі повідомлення/ медіатексти різних жанрів (дописи, коментарі, статті, замітки тощо) із застосуванням гіпертекстових посилань для обговорення особистих і соціально важливих проблем, зокрема популяризації читання [10 УМД 3.2.1-1]; • демонструє толерантність і здатність до конструктивної взаємодії у процесі редагування [10 УМД 3.3.3-2]. 		
МЕДІАГРАМОТНІСТЬ І ЦИФРОВЕ СПІЛКУВАННЯ (6 год)		
<p>Здобувач освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • адекватно реагує на почуте, демонструючи розуміння комунікативних намірів співрозмовника [10 УМД 1.1.2-3]; • формулює уточнювальні запитання до почутого для його розуміння [10 УМД 1.1.2-4]; • самостійно передає за допомогою різних способів і засобів візуалізації власне розуміння почутого 	<p>Мова інтернету: норма чи відхилення? Особливості онлайн-спілкування. Етикет цифрової комунікації. Толерантність і ввічливість у коментарях та дискусіях. Безпечна й відповідальна комунікація.</p>	<p>Редагування тексту повідомлення відповідно до норм літературної мови. Складання короткого ввічливого повідомлення (SMS, e-mail, месенджер) Складання інфографіки «10 правил онлайн-спілкування». Відновлення змісту повідомлення, де використано лише аббревіатури й емодзі. Виконання завдань з пошуку в різних онлайн-ресурсах прикладів мовних помилок та обговорення способів їх виправлення. «Поганий – хороший коментар»: переформулювання агресивних коментарів у ввічливі. Обговорення кейсів: «Які дані можна/не можна писати у відкритих чатах?»</p>

<p>повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), структуруючи інформацію [10 УМД 1.2.3-1];</p> <ul style="list-style-type: none"> • знаходить потрібну інформацію, відому або нову, в одному чи кількох джерелах (зокрема художніх текстах, медіатекстах) і використовує її відповідно до самостійно визначених цілей [10 УМД 1.3.1-1]; • використовує різні ресурси, зокрема цифрові, для розширення кола читацьких інтересів, демонструючи навички критичного мислення [10 УМД 2.5.3-1]; • на основі прочитаного створює власний або колективний медійний продукт [10 УМД 2.7.2-1]; • створює в цифровому середовищі повідомлення/ медіатексти різних жанрів (дописи, коментарі, статті, замітки тощо) із застосуванням гіпертекстових посилань для обговорення особистих і соціально важливих проблем, зокрема		
---	--	--

<p>популяризації читання [10 УМД 3.2.1-1];</p> <ul style="list-style-type: none"> • вирізняє прояви маніпулятивних впливів у цифровому середовищі та уникає їх [10 УМД 3.2.4-1]; • безпечно спілкується в цифровому середовищі на засадах академічної доброчесності [10 УМД 3.2.4-2]. 		
ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО ПРОТЯГОМ НАВЧАЛЬНОГО РОКУ (6 год)		
<p>Здобувач освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • свідомо застосовує прийоми активного слухання [10 УМД 1.1.1-1]; • відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), акцентуючи увагу на важливих деталях, зокрема художніх деталях у художньому тексті [10 УМД 1.1.2-1]; • переказує почуте повідомлення (зокрема художній текст, медіатекст) докладно, стисло, вибірково, творчо, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або 	<p>Узагальнення й повторення вивченого протягом навчального року</p>	<p>Вправи на узагальнення вивчених протягом року тем.</p> <p>Редагування текстів з орфоепічними, лексичними, граматичними та пунктуаційними помилками.</p> <p>Створення письмових і усних висловлень на запропоновані комунікативні ситуації.</p> <p>Письмовий переказ тексту.</p> <p>Презентація власних проєктів або інфографік за темами року.</p> <p>Онлайн-вікторини, присвячені нормам сучасної української мови.</p>

<p>фрагментах почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) відповідно до мети і ситуації спілкування [10 УМД 1.2.1-1];</p> <ul style="list-style-type: none"> • виявляє важливі деталі почутого повідомлення (зокрема, художнього тексту, медіатексту) для ілюстрування власного розуміння почутого [10 УМД 1.4.1-2]; • застосовує різні види критичного читання текстів (цілісних, перерваних, змішаних) різних стилів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) [10 УМД 2.1.1-1]; • створює самостійно тексти (зокрема художні тексти, медіатексти), використовує різні форми їх презентації для досягнення відповідної комунікативної мети [10 УМД 3.1.5-1]; • ідентифікує різні види помилок на рівні змісту, структури і мовного оформлення, виправляє та обґрунтовує зроблені виправлення з урахуванням		
---	--	--

<p>засвоєних мовних норм [10 УМД 3.3.1-1];</p> <ul style="list-style-type: none"> • демонструє толерантність і здатність до конструктивної взаємодії у процесі редагування [10 УМД 3.3.3-2].		
---	--	--

11-й клас
 (3 години на тиждень, усього 105 годин)
 (10 год – резерв годин для використання на розсуд учителя)

<i>Очікувані результати навчання</i>	<i>Пропонований зміст навчального предмета</i>	<i>Пропоновані види навчальної діяльності</i>
ВСТУП (2 год)		
<p>Здобувач освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • переказує усне повідомлення (зокрема текст, медіатекст, множинний текст) за тематикою обраного профілю або художній текст у різний спосіб, зважаючи на умови спілкування, запити та особливості цільової аудиторії та власні потреби, дотримуючись достовірності і засад академічної доброчесності [12 УМД 1.2.1-1]; • визначає ступінь достовірності, новизни, повноти, несуперечливості, неупередженості почутої інформації за тематикою обраного профілю, зокрема отриманої з різних джерел (з-поміж яких і художні тексти, медіатексти), наводить аргументи щодо 	<p>Роль мови в житті людини. Українська мова як засіб формування особистості та ключовий чинник життєдіяльності людини в сучасному суспільстві. Вплив багатомовного середовища на мовний розвиток.</p>	<p>Виконання вправ з розвитку мовлення на тему «Як мова формує людину та її місце в суспільстві». Сприймання на слух та записування коротких висловів про мову. Відповіді на запитання за змістом почутого чи прочитаного. Створення власних висловлювань про роль мови у формуванні та самовираженні особистості. Мінідослідження: як мова впливає на культурну самосвідомість молоді в Україні (з опорою на власний досвід чи дані медіа). Коротке рефлексивне письмо «Як мова допомагає мені в житті».</p>

<p>своїєї позиції [12 УМД 1.5.1-1];</p> <ul style="list-style-type: none"> • представляє створені тексти, зокрема за тематикою обраного профілю, у різний спосіб [12 УМД 3.1.1-2]; • спостерігає за власним і чужим мовленням для мовленнєвого самовдосконалення [12 УМД 4.1.2-1]. 		
ФОНЕТИКА, ГРАФІКА, ОРФОЕПІЯ, ОРФОГРАФІЯ (15 год)		
<p>Здобувач освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • слухає інформацію, різну за обсягом і тематикою обраного профілю, долаючи комунікативні перешкоди, шуми [12 УМД 1.1.1-1]; • переказує усне повідомлення (зокрема текст, медіатекст, множинний текст) за тематикою обраного профілю або художній текст у різний спосіб, зважаючи на умови спілкування, запити та особливості цільової аудиторії та власні потреби, дотримуючись достовірності і засад академічної доброчесності [12 УМД 1.2.1-1]; 	<p>Основні фонетичні одиниці української мови.</p> <p>Особливості вимови українських звуків, яких немає в угорській мові.</p> <p>Милозвучність української мови.</p> <p>Основні норми сучасної літературної вимови. Особливості вимови імен та по батькові. Орфоепічний словник як джерело нормативної вимови.</p> <p>Правильна вимова голосних і приголосних звуків, звукосполучень, наголошування слів. Відмінність від угорського наголосу.</p> <p>Складні випадки правопису іншомовних слів з урахуванням угорських запозичень.</p> <p>Основні орфографічні норми. Використання орфографічного словника для перевірки написання слів.</p>	<p>Виконання вправ з розвитку мовлення на тему «Подорож країнами світу: мови, традиції, символи».</p> <p>Формулює запитання до усного висловлювання, щоб уточнити або доповнити інформацію.</p> <p>Розвиток техніки читання вголос та мовчки на основі матеріалу, що вивчається.</p> <p>Переклад речень з угорської на українську мову.</p> <p>Редагування текстів з орфографічними помилками.</p> <p>Складання відгуку на статтю про екологічну ситуацію в рідному краї.</p> <p>Переказ художнього тексту з урахуванням норм орфоепії.</p> <p>Проведення мінідискусії за прослуханими відгуками.</p>

• визначає ступінь достовірності, новизни, повноти, несуперечливості, неупередженості почутої інформації за тематикою обраного профілю, зокрема отриманої з різних джерел (з-поміж яких і художні тексти, медіатексти), наводить аргументи щодо своєї позиції [12 УМД 1.5.1-1]; • створює тексти різної жанрово-стильової належності, зокрема за тематикою обраного профілю відповідно до індивідуальних і суспільних потреб на засадах академічної доброчесності [12 УМД 3.1.1-1]; • добирає комунікативно доцільні засоби вираження мовлення (зокрема засоби художньої виразності), дотримуючись стильових і соціокультурних норм [12 УМД 3.1.2-1]; • виокремлює різні види помилок у власних і чужих текстах, пояснює причини виникнення таких помилок [12 УМД 3.3.1-1].		

ЛЕКСИКА ТА ФРАЗЕОЛОГІЯ (8 год)

Здобувач освіти:

- застосовує різні прийоми для забезпечення комунікації в різних ситуаціях спілкування за тематикою обраного профілю, дотримуючись норм культури спілкування [12 УМД 1.1.2-1];
- виокремлює відповідно до змінюваних цілей інформацію з одного чи кількох джерел (зокрема текстів, медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів, а також неструктурованого мовлення для ефективної комунікації [12 УМД 1.3.1-1];
- визначає ступінь достовірності, новизни, повноти, несуперечливості, неупередженості почутої інформації за тематикою обраного профілю, зокрема отриманої з різних джерел (з-поміж яких і художні тексти, медіатексти), наводить аргументи щодо своєї позиції [12 УМД 1.5.1-1];

Слово як основна одиниця мови. Слово і поняття. Лексичне значення слова. Типи лексичних значень.

Правильне вживання групи слів за значенням у мовленні (синонімів, омонімів, паронімів). Синоніми та омоніми в українській мові та їх угорські відповідники.

Використання слів різного стилістичного забарвлення в мовленні.

Фразеологічне багатство української мови.

Багатозначність, синонімія та антонімія фразеологізмів. Словники синонімів, антонімів, омонімів, паронімів.

Виконання вправ з розвитку мовлення на тему «**Не кажи — не вмію, а кажи — навчусь!**».

Читання текстів зі словами певного стилістичного забарвлення.

Складання речень із фразеологізмами.

Робота з фразеологічним словником.

Твір-мініатюра за змістом фразеологізму.

Читання текстів уголос і мовчки з доббором комунікативно доцільної інтонації та наголошування.

Створення діалогу з правильним доббором синонімів чи антонімів у різних стилях мовлення.

Мінідискусія про значення та вживання фразеологізмів у сучасному мовленні.

Переклад речень з угорської мови на українську з використанням відповідних синонімів чи фразеологічних еквівалентів.

Коротке рефлексивне письмо «Мій улюблений фразеологізм».

• виявляє гнучкість і стійкість в обстоюванні власної позиції з урахуванням різних думок, аргументів щодо певної проблеми за тематикою обраного профілю, зокрема проблеми, порушеної в художньому тексті, медіатексті [12 УМД 1.6.1-1]; • інтегрує інформацію з кількох прочитаних текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або з художніх текстів чи гіпертекстів у цифровому середовищі для формулювання обґрунтованих висновків та аргументованих рішень для розв'язання різних життєво важливих проблем [12 УМД 2.2.4-1]; • створює індивідуальний/колективний творчий продукт для самовираження, спираючись на власний читацький досвід [12 УМД 2.7.1-1]; • застосовує різні комунікативні стратегії для досягнення комунікативної мети в змінних умовах		

спілкування [12 УМД 4.2.2-1].		
МОРФЕМІКА ТА СЛОВОТВІР (10 год)		
<p>Здобувач освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> інтегрує інформацію з кількох джерел (зокрема текстів, медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів для виконання актуальних завдань [12 УМД 1.4.1-1]; визначає ступінь достовірності, новизни, повноти, несуперечливості, неупередженості почутої інформації за тематикою обраного профілю, зокрема отриманої з різних джерел (з-поміж яких і художні тексти, медіатексти), наводить аргументи щодо своєї позиції [12 УМД 1.5.1-1]; раціонально поєднує використання вербальних і невербальних засобів в умовах реалізації різних комунікативних стратегій, виявляючи мовну стійкість [12 МОВ 1.6.1-2]; 	<p>Словотворчі моделі української та угорської мов: спільне й відмінне.</p> <p>Правильне використання суфіксів фемінітивів, яких немає в угорській мові.</p> <p>Засвоєння складних випадків слововживання.</p> <p>Словотвір української мови.</p> <p>Основні способи словотвору в сучасній українській мові. Особливості вживання абревіатур. Правильна вимова та вживання складноскорочених слів.</p> <p>Усунення помилок, пов'язаних із порушенням норм українського словотвору.</p> <p>Правопис складних слів в українській мові.</p> <p>Написання географічних назв.</p>	<p>Виконання вправ з розвитку мовлення на тему «Любов до рідної землі в словах і вчинках».</p> <p>Редагування тексту з орфографічними та словотворчими помилками.</p> <p>Практичні вправи з написання та вживання географічних назв у різних стилях мовлення.</p> <p>Створення словотворчих ланцюжків.</p> <p>Підготовка короткої усної презентації з правильним наголосом і виразністю.</p> <p>Виконання орфографічних, перекладних та творчих вправ із правопису географічних назв.</p> <p>Робота з абревіатурами (створення тематичного словничка).</p> <p>Переказ тексту наукового стилю.</p>

• розрізняє факти і судження, виявляє суперечності на підставі результатів аналізу інформації з кількох текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художнього тексту чи множинного тексту) [12 УМД 2.2.2-1]; • самостійно, зокрема на основі власного і чужого читацького досвіду, здійснює добір текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) з різних джерел для задоволення власних пізнавальних та естетичних потреб, розв'язання суспільних проблем, успішної самореалізації [12 УМД 2.5.1-1]; • створює індивідуальний/колективний творчий продукт для самовираження, спираючись на власний читацький досвід [12 УМД 2.7.1-1]; • виокремлює різні види помилок у власних і чужих текстах, пояснює причини виникнення таких помилок [12 УМД 3.3.1-1];		

<ul style="list-style-type: none"> • спостерігає за власним і чужим мовленням для мовленнєвого самовдосконалення [12 УМД 4.1.2-1]. • 		
СИНТАКСИС ТА ПУНКТУАЦІЯ (16 год)		
<p>Здобувач освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • слухає інформацію, різну за обсягом і тематикою обраного профілю, долаючи комунікативні перешкоди, шуми [12 УМД 1.1.1-1]; • інтегрує інформацію з кількох джерел (зокрема текстів, медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів для виконання актуальних завдань [12 УМД 1.4.1-1]; • раціонально поєднує використання вербальних і невербальних засобів в умовах реалізації різних комунікативних стратегій, виявляючи мовну стійкість [12 МОВ 1.6.1-2]; • застосовує доцільні способи фіксування інформації з одного або кількох текстів (зокрема медіатекстів) за 	<p>Порядок слів: відмінності українського й угорського речення.</p> <p>Словосполучення та речення, синтаксичні зв'язки в них. Практичне використання в різних стилях синонімічних словосполучень різного типу, визначення їх стилістичних особливостей.</p> <p>Порядок слів в українському й угорському реченні: відмінності та стилістичні можливості.</p> <p>Односкладні й двоскладні речення: уживання в різних стилях.</p> <p>Складні випадки вираження головних і другорядних членів речення.</p> <p>Речення з відокремленими членами та їх трансформація в складні конструкції.</p> <p>Ускладнені прості речення: вставні слова, звертання.</p> <p>Розділові знаки в простому реченні.</p> <p>Способи вираження однієї думки різними типами речень.</p> <p>Складне речення: різновиди й особливості побудови.</p> <p>Розділові знаки в складних реченнях різних видів.</p> <p>Пряма і непряма мова: правила оформлення.</p>	<p>Виконання вправ з розвитку мовлення на тему «Книга як порадник у складних життєвих ситуаціях».</p> <p>Доповнення словосполучень прийменниками.</p> <p>Уведення слів із запропонованими синтаксичними конструкціями (сполучниками/частками/звертаннями) у словосполучення та речення.</p> <p>Переказування змісту побаченого, почутого.</p> <p>Онлайн-тести (Google Forms, Kahoot) для формування пунктуаційних умінь.</p> <p>Використання інтерактивних електронних ресурсів для тренування складнопідрядних та складносурядних конструкцій.</p> <p>Робота з деформованим текстом. Редагування речень, текстів.</p> <p>Створення таблиці/схеми «Розділові знаки в простому/складному реченні».</p> <p>Створення мініпроєкту «Типові пунктуаційні помилки моїх однокласників» (презентація, постер, інфографіка тощо).</p> <p>Написання есе про екологічні проблеми рідного міста/села.</p> <p>Робота в групах над завданнями.</p>

<p>тематикою обраного профілю або художніх текстів, множинних та/або неструктурованих текстів, використовуючи вербальні і візуалізаційні засоби, дотримуючись принципів авторського права [12 УМД 2.6.1-1];</p> <ul style="list-style-type: none"> • створює індивідуальний/колективний творчий продукт для самовираження, спираючись на власний читацький досвід [12 УМД 2.7.1-1]; • обирає способи вдосконалення тексту за самостійно визначеними критеріями [12 УМД 3.3.1-2]. 	<p>Діалог. Синоніміка способів передачі прямої мови. Виразальні можливості простих і складних речень у різних стилях.</p>	
СТИЛІСТИКА (14 год)		
<p>Здобувач освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • застосовує різні прийоми для забезпечення комунікації в різних ситуаціях спілкування за тематикою обраного профілю, дотримуючись норм культури спілкування [12 УМД 1.1.2-1]; • інтегрує інформацію з кількох джерел (зокрема текстів, медіатекстів) за тематикою обраного 	<p>Стилістичне використання багатозначних слів та омонімії, синонімів, антонімів і паронімів. Стилістичні особливості слів іншомовного походження. Стилістичне забарвлення лексики. Книжна й розмовна лексика. Оцінна лексика. Стилістична роль неологізмів і застарілої лексики. Стилістичне забарвлення фразеологізмів. Виразальні можливості фразеологізмів.</p>	<p>Виконання вправ з розвитку мовлення на тему «Чи допомагають цифрові технології стати розумнішими?» Створення власного словничка «Мої синоніми, антоніми, омоніми, пароніми для щоденного та професійного мовлення». Квест «Знайди стилістичну помилку» у презентаціях. Використання електронних словників та освітніх платформ для збагачення активного словникового запасу. Переклад та адаптація стилістично маркованих текстів.</p>

<p>профілю або художніх текстів для виконання актуальних завдань [12 УМД 1.4.1-1];</p> <ul style="list-style-type: none"> • створює індивідуальний/колективний творчий продукт для самовираження, спираючись на власний читацький досвід [12 УМД 2.7.1-1]; • добирає комунікативно доцільні засоби увиразнення мовлення (зокрема засоби художньої виразності), дотримуючись стильових і соціокультурних норм [12 УМД 3.1.2-1]; • обирає способи вдосконалення тексту за самостійно визначеними критеріями [12 УМД 3.3.1-2]; • задовольняє потребу в індивідуальній і колективній мовленнєвій творчості, послуговуючись здобутими знаннями з мови [12 УМД 4.2.1-1]. 	<p>Стилістичні особливості морфологічних засобів мови.</p> <p>Використання українських слів іншомовного походження та їхні угорські паралелі.</p>	<p>Мініпроект: «Фразеологізми у моєму житті» (збір ілюстрацій, тлумачень та створення постеру/презентації).</p> <p>Колективні та групові завдання.</p>
ЗАГАЛЬНІ ЗНАННЯ ПРО МОВУ (6 год)		
<p>Здобувач освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • слухає інформацію, різну за обсягом і тематикою обраного профілю, долаючи 	<p>Мова і мовлення. Мова як змінна система.</p> <p>Мова і мислення. Мова і пізнання.</p> <p>Спілкування як мовленнєвий акт.</p> <p>Вербальні й невербальні засоби спілкування.</p>	<p>Виконання вправ із розвитку мовлення на тему «Слово як інструмент впливу на думки і почуття людей».</p>

<p>комунікативні перешкоди, шуми [12 УМД 1.1.1-1];</p> <ul style="list-style-type: none"> • вільно застосовує та за потреби комбінує різні способи читання текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів у друкованому та цифровому форматі залежно від читацьких намірів та для виконання самостійно поставлених завдань [12 УМД 2.1.1-1]; • застосовує доцільні способи фіксування інформації з одного або кількох текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів, множинних та/або неструктурованих текстів, використовуючи вербальні і візуалізаційні засоби, дотримуючись принципів авторського права [12 УМД 2.6.1-1]. 	<p>Мовні сім'ї та типи мов.</p>	<p>Створення власної ментальної карти «Мова – мовлення – мислення – пізнання» із прикладами та короткими коментарями. Мовознавча вікторина. Аналіз українських прислів'їв та приказок про слово та мовлення, обговорення їх актуальності. Мініпроект «Найбільші мовні сім'ї світу та місце української мови серед них» (презентація з доповіддю).</p>
КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ ТА СПІЛКУВАННЯ (18 год)		
<p>Здобувач освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • слухає інформацію, різну за обсягом і тематикою обраного профілю, долаючи 	<p>Система функціональних стилів сучасної української мови. Стили мовлення, підстили та жанри. Комунікативні</p>	<p>Виконання вправ з розвитку мовлення на тему «Діалог і дискусія: формування власної позиції з урахуванням чужих переконань». Інтерпретаційні вправи в різних комунікативних ситуаціях.</p>

<p>комунікативні перешкоди, шуми [12 УМД 1.1.1-1];</p> <ul style="list-style-type: none"> • застосовує різні прийоми для забезпечення комунікації в різних ситуаціях спілкування за тематикою обраного профілю, дотримуючись норм культури спілкування [12 УМД 1.1.2-1]; • використовує доцільний спосіб фіксування усного повідомлення (зокрема тексту, медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту, дотримуючись достовірності та засад академічної доброчесності, відповідно до самостійно визначеної мети [12 УМД 1.2.2-1]; • виокремлює відповідно до змінюваних цілей інформацію з одного чи кількох джерел (зокрема текстів, медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів, а також неструктурованого мовлення для ефективної комунікації [12 УМД 1.3.1-1]; 	<p>якості мовлення та їх основні ознаки. Риторика як наука й мистецтво слова. Риторичні ідеали в різні історичні епохи. Риторика Стародавньої Греції. Видатні оратори Стародавньої Греції: Сократ, Платон, Демосфен. Риторика Аристотеля. Риторика Стародавнього Риму. Цицерон як теоретик красномовства. Вітчизняна риторика. Мовотворчість Г. Сковороди. Види ораторського мистецтва за метою висловлення: інформувальні, переконувальні, розважальні та інші виступи. Соціально-побутове красномовство, його види (ювілейна промова, привітання, тост тощо). Національні особливості паремій і побажань у мовленні. Вимоги до оратора. Постава, виразність міміки і жестів, їх природність, відповідність змісту викладу. Звертання як засіб вираження культури спілкування. Роль і місце звертання в реченні, способи його вираження. Культура діалогу та дискусії. Міжкультурне спілкування: українська й угорська мови у взаємодії.</p>	<p>Створення власних висловлювань (монологічних або діалогічних) з дотриманням мовних норм у певному стилі (офіційно-діловому, публіцистичному, розмовному тощо). Складання й розігрування діалогу етикетного характеру з використанням синонімічних етикетних формул вітання, прохання, вдячності. Добір матеріалу, його систематизація. Складання бібліографії. Робота з джерелами інформації. Види запису зібраного матеріалу (почутого чи прочитаного): докладний запис виступу, його конспект, тези, докладний і короткий план. Аналіз українських паремій, приказок, побажань як прикладів народного красномовства. Твір-роздум «Чому культура мовлення є показником культури людини?». Написання есе на тему: «Сила мовленнєвого етикету в сучасному суспільстві». Написати текст виступу-привітання на ювілей / скласти тост на родинному святі / скласти коротку промову-прощання випускника.</p>
---	---	--

<ul style="list-style-type: none"> • створює індивідуальний/колективний творчий продукт для самовираження, спираючись на власний читацький досвід [12 УМД 2.7.1-1]; • добирає комунікативно доцільні засоби вираження мовлення (зокрема засоби художньої виразності), дотримуючись стильових і соціокультурних норм [12 УМД 3.1.2-1]. 		
ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО ПРОТЯГОМ НАВЧАЛЬНОГО РОКУ (7 год)		
<p>Здобувач освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • інтегрує інформацію з кількох джерел (зокрема текстів, медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів для виконання актуальних завдань [12 УМД 1.4.1-1]; • застосовує доцільні способи фіксування інформації з одного або кількох текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів, множинних та/або неструктурованих текстів, використовуючи вербальні і 	<p>Повторення та систематизація вивчених протягом року тем. Узагальнення правил, винятків, практичних умінь.</p>	<p>Вправи на узагальнення вивчених протягом року тем. Інтерактивна вікторина-узагальнення. Створення узагальнювальної ментальної карти/таблиці «Ключові правила й винятки року» з прикладами. Створення індивідуального/колективного підсумкового продукту («Пам'ятка-гайд: часті помилки і як їх уникати») та його представлення.</p>

<p>візуалізаційні засоби, дотримуючись принципів авторського права [12 УМД 2.6.1-1];</p> <ul style="list-style-type: none"> • створює індивідуальний/ колективний творчий продукт для самовираження, спираючись на власний читацький досвід [12 УМД 2.7.1-1].		
--	--	--

12-й клас
 (3 години на тиждень, усього 105 годин)
 (10 год – резерв годин для використання на розсуд учителя)

<i>Очікувані результати навчання</i>	<i>Пропонований зміст навчального предмета</i>	<i>Пропоновані види навчальної діяльності</i>
ВСТУП (2 год)		
<p>Здобувач освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • слухає інформацію, різну за обсягом і тематикою обраного профілю, долаючи комунікативні перешкоди, шуми [12 УМД 1.1.1-1]; • застосовує різні прийоми для забезпечення комунікації в різних ситуаціях спілкування за тематикою обраного профілю, дотримуючись норм культури спілкування[12 УМД 1.1.2-1]; • визначає мету, прями та приховані наміри автора усного повідомлення, відстежуючи їх можливі зміни у процесі комунікації, за потреби визначаючи прийнятні способи впливу на співрозмовника для налагодження комунікативної взаємодії та порозуміння [12 УМД 1.4.2-1]; 	<p>Мова як засіб збереження культури й національної ідентичності. Роль мови у формуванні й самовираженні особистості.</p>	<p>Виконання вправ з розвитку мовлення на тему «Мовне багатство України як частина європейського простору». Слухання розповіді учителя або однокласників. Відповідь на питання вчителя в ході бесіди. Діалог у парі. Складання індивідуальної добірки висловів про мову. Робота в парах: діалог про роль мови в житті людини та суспільства.</p>
ОРФОГРАФІЯ (10 год)		
<p>Здобувач освіти:</p>	<p>Систематизація орфографічних правил української мови та принципи правопису.</p>	<p>Виконання вправ з розвитку мовлення на тему «Традиції українського та угорського народу».</p>

<ul style="list-style-type: none"> • застосовує різні прийоми для забезпечення комунікації в різних ситуаціях спілкування за тематикою обраного профілю, дотримуючись норм культури спілкування[12 УМД 1.1.2-1]; • окреслює власну позицію щодо почутого повідомлення (зокрема тексту, медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту, враховуючи її схожість чи відмінність із позиціями інших, а також переваги власної позиції [12 УМД 1.5.2-1]; • вільно застосовує та за потреби комбінує різні способи читання текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів у друкованому та цифровому форматі залежно від читацьких намірів та для виконання самостійно поставлених завдань [12 УМД 2.1.1-1]; • застосовує доцільні способи фіксування інформації з одного або кількох текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів, множинних та/або неструктурованих текстів, використовуючи вербальні і 	<p>Написання слів іншомовного походження, зокрема з угорської мови (адаптація, транскрипція, транслітерація).</p> <p>Велика і мала літера в сучасному українському правописі: узагальнення та проблемні випадки.</p> <p>Правопис складних слів.</p> <p>Написання прізвищ і географічних назв. Відмінності української та угорської традицій.</p> <p>Правопис числівників у текстах різних стилів.</p> <p>Правопис прислівників. Загальні правила та винятки.</p> <p>Правопис іншомовних власних назв у діловому та науковому спілкуванні.</p> <p>Проблемні випадки вживання апострофа та м'якого знака.</p> <p>Орфографічні новації в українському правописі XXI століття: що змінилося та чому?</p> <p>Єдність орфографії та пунктуації: орфографічні помилки як показник мовної культури.</p> <p>Практикум з орфографії. Редагування текстів різних стилів.</p>	<p>Аналіз іншомовних слів у текстах. Зіставлення української та угорської графіки.</p> <p>Робота з прикладами проблемних випадків.</p> <p>Колективне редагування текстів.</p> <p>Виправлення орфографічних помилок.</p> <p>Робота з картами та списками назв, порівняння українських і угорських форм, відмінювання прізвищ і топонімів у різних контекстах.</p> <p>Тренувальні вправи в оформленні дат і часу.</p> <p>Зіставлення варіантів написання іншомовних власних назв, використання транскрипції й транслітерації, робота з документами та науковими статтями.</p> <p>Розпізнавання помилок у прикладах вживання апострофа та м'якого знака, групування слів за правилами, колективне складання переліку «важких слів».</p> <p>Порівняння старої та нової редакцій правопису, обговорення прикладів нововведень у медіа.</p> <p>Аналіз зразків текстів із помилками, виправлення орфографічних і пунктуаційних огріхів, обговорення значення грамотності для культури мовлення.</p> <p>Колективне й індивідуальне редагування текстів публіцистичного, наукового та ділового стилів.</p>
---	---	---

<p>візуалізаційні засоби, дотримуючись принципів авторського права [12 УМД 2.6.1-1];</p> <ul style="list-style-type: none"> створює тексти різної тематики та обсягу, доцільно використовуючи цифрові засоби для поширення інформації щодо особистісних і суспільно важливих питань, дотримуючись норм електронного спілкування [12 УМД 3.2.1-1]; 		
МОРФОЛОГІЯ (33 год)		
<p>Здобувач освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> застосовує різні прийоми для забезпечення комунікації в різних ситуаціях спілкування за тематикою обраного профілю, дотримуючись норм культури спілкування[12 УМД 1.1.2-1]; окреслює власну позицію щодо почутого повідомлення (зокрема тексту, медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту, враховуючи її схожість чи відмінність із позиціями інших, а також переваги власної позиції [12 УМД 1.5.2-1]; вільно застосовує та за потреби комбінує різні способи читання текстів (зокрема медіатекстів) 	<p>Самостійні частини мови (поглиблення). Іменник. Стилiстичнi функцiї категорiї роду та числа iменникiв. Стилiстичнi властивостi вiдмiнкових форм iменникiв. Правильне вживання вiдмiнкових закінчень iменникiв. Використання кличного вiдмiнка. Правопис власних назв в українській мові. Прикметник. Перехiд прикметникiв з одного розряду в iнший. Стилiстичнi функцiї прикметника. Уживання прикметника з переносним значенням. Займенник. Групи займенникiв за значенням. Правильне вживання займенникiв, їх форм. Стилiстичне використання займенникових форм: форми займенникiв першої та другої особи множини в значеннi однини тощо. Числiвник.</p>	<p>Виконання вправ з розвитку мовлення на тему «Маніпуляція свідомістю й роль освіти в її подоланні».</p> <p>Підготувати есе/мінідослідження до теми «Маніпуляція свідомістю й роль освіти в її подоланні».</p> <p>Складання речень та текстів із власними назвами. Вправи на правильне вживання вiдмiнкових закінчень, кличного вiдмiнка, узгодження прикметникiв, числiвникiв, займенникiв з iменниками.</p> <p>Редагування речень і текстів із граматичними помилками.</p> <p>Переказ тексту публіцистичного стилю. Робота зі словниками для уточнення форм та вiдмiнкових закінчень.</p> <p>Твір-роздум на морально-етичну тему.</p>

<p>за тематикою обраного профілю або художніх текстів у друкованому та цифровому форматі залежно від читацьких намірів та для виконання самостійно поставлених завдань [12 УМД 2.1.1-1];</p> <ul style="list-style-type: none"> • коментує та обґрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах (зокрема медіатекстах) за тематикою обраного профілю або художніх текстах проблем, спираючись на суспільно-державні (національні) цінності України, українські історико-культурні надбання і традиції у світовому ціннісному контексті [12 УМД 2.2.1-1]; • створює тексти різної тематики та обсягу, доцільно використовуючи цифрові засоби для поширення інформації щодо особистісних і суспільно важливих питань, дотримуючись норм електронного спілкування [12 УМД 3.2.1-1]; • розпізнає прояви небезпечних (зокрема маніпулятивних) впливів у цифровому середовищі та використовує 	<p>Узгодження іменника з прикметниками, кількісними числівниками, займенниками.</p> <p>Дієслово. Система дієслівних форм: дієвідмінювані (особові й родові), відмінювані й незмінювані форми. Форми вираження способів дієслова. Синоніміка способів дієслова. Стилістичні можливості наказового способу.</p> <p>Дієприкметник. Використання дієприкметників у різних стилях.</p> <p>Дієприслівник. Стилістичні властивості дієприслівника. Правильне вживання дієприслівників у писемних та усних висловленнях.</p> <p>Прислівник. Групи прислівників за значенням. Творення прислівників.</p> <p>Правопис прислівників і прислівникових сполучень, утворених від іменника з прийменником. Стилістичні функції прислівника. Правильне вживання прислівників.</p> <p>Службові частини мови. Вигук. (поглиблення)</p> <p>Прийменник. Сполучник. Частка. Вигук як особлива частина мови</p> <p>Розрізнення самостійних та співзвучних їм службових частин мови.</p>	
---	---	--

<p>різні стратегії протидії таким впливам [12 УМД 3.2.3-1];</p> <ul style="list-style-type: none"> • виокремлює різні види помилок у власних і чужих текстах, пояснює причини виникнення таких помилок [12 УМД 3.3.1-1]; • застосовує різні комунікативні стратегії для досягнення комунікативної мети в змінних умовах спілкування [12 УМД 4.2.2-1]. 		
З ІСТОРІЇ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (8 год)		
<p>Здобувач освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • застосовує різні прийоми для забезпечення комунікації в різних ситуаціях спілкування за тематикою обраного профілю, дотримуючись норм культури спілкування [12 УМД 1.1.2-1]; • переказує усне повідомлення (зокрема текст, медіатекст, множинний текст) за тематикою обраного профілю або художній текст у різний спосіб, зважаючи на умови спілкування, запити та особливості цільової аудиторії та власні потреби, дотримуючись достовірності і засад академічної 	<p>Виникнення писемності в східних слов'ян. Створення слов'янського алфавіту: глаголиця і кирилиця. Роль Кирила і Мефодія в становленні слов'янської писемності. Кирилиця як графічна основа для слов'янських мов.</p>	<p>Виконання вправ з розвитку мовлення на тему «Кирило і Мефодій — засновники слов'янської писемної традиції». Мініпроект: «Етапи розвитку писемності в слов'янських народів» (інфографіка / презентація). Робота в групах: складання хронологічної таблиці «Виникнення писемності в слов'ян». Колективний постер «Кирило і Мефодій – просвітителі слов'янських народів». Написання есе «Письмо кирилицею – одне з найдавніших досягнень людства».</p>

<p>доброчесності [12 УМД 1.2.1-1];</p> <ul style="list-style-type: none"> • використовує доцільний спосіб фіксування усного повідомлення (зокрема тексту, медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту, дотримуючись достовірності та засад академічної доброчесності, відповідно до самостійно визначеної мети [12 УМД 1.2.2-1]; • виокремлює та послідовно розрізняє в почутому повідомленні (зокрема тексті, медіатексті) за тематикою обраного профілю або художньому тексті факти і судження, зокрема відмінності в інтерпретації різними суб'єктами тих самих явищ, поява яких зумовлена суб'єктивними факторами, історико-культурним або іншим контекстом [12 УМД 1.4.3-1]; • вибудовує комунікацію з іншими, забезпечуючи позитивний емоційний фон завдяки врахуванню особливостей контексту та інших важливих характеристик		
---	--	--

<p>ситуації спілкування [12 УМД 1.8.2-1];</p> <ul style="list-style-type: none"> коментує та обґрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах (зокрема медіатекстах) за тематикою обраного профілю або художніх текстах проблем, спираючись на суспільно-державні (національні) цінності України, українські історико-культурні надбання і традиції у світовому ціннісному контексті [12 УМД 2.2.1-1]. 		
ЛЕКСИКОГРАФІЯ (8 год)		
<p>Здобувач освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> застосовує різні прийоми для забезпечення комунікації в різних ситуаціях спілкування за тематикою обраного профілю, дотримуючись норм культури спілкування [12 УМД 1.1.2-1]; виокремлює відповідно до змінюваних цілей інформацію з одного чи кількох джерел (зокрема текстів, медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів, а також неструктурованого мовлення для ефективної комунікації [12 УМД 1.3.1-1]; 	<p>Українська лексикографія як розділ мовознавства про укладання словників. Загальні відомості про словники. Основні типи словників, особливості їхньої побудови.</p> <p>Енциклопедичні, лінгвістичні (одномовні, двомовні, перекладні) словники.</p> <p>Сучасні словники української мови. Українські електронні словники.</p>	<p>Виконання вправ з розвитку мовлення на тему «Культурні особливості та традиції різних народів».</p> <p>Створення власного тематичного словника-мінімуму (наприклад, «Слова ввічливості», «Лексика моєї професії»).</p> <p>Дискусія «Який словник найнеобхідніший сучасному учневі?».</p> <p>Мініпроект: «Типи словників та їх використання». Твір-мініесе на тему: «Чи замінять електронні словники паперові? Моя думка».</p> <p>Робота з електронними словниками (напр., http://mova.info, www.slovyk.org).</p>

- вільно застосовує та за потреби комбінує різні способи читання текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів у друкованому та цифровому форматі залежно від читацьких намірів та для виконання самостійно поставлених завдань [12 УМД 2.1.1-1];
- обґрунтовує перспективи використання інформації з одного чи кількох прочитаних текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів (медіатекстів), множинних та/або неструктурованих текстів для досягнення особистісно і суспільно значущих цілей і розв'язання життєво важливих проблем [12 УМД 2.4.1-3];
- створює тексти різної тематики та обсягу, доцільно використовуючи цифрові засоби для поширення інформації щодо особистісних і суспільно важливих питань, дотримуючись норм електронного спілкування [12 УМД 3.2.1-1].

<p>Здобувач освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • застосовує різні прийоми для забезпечення комунікації в різних ситуаціях спілкування за тематикою обраного профілю, дотримуючись норм культури спілкування [12 УМД 1.1.2-1]; • окреслює власну позицію щодо почутого повідомлення (зокрема тексту, медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту, враховуючи її схожість чи відмінність із позиціями інших, а також переваги власної позиції [12 УМД 1.5.2-1]; • вільно застосовує та за потреби комбінує різні способи читання текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів у друкованому та цифровому форматі залежно від читацьких намірів та для виконання самостійно поставлених завдань [12 УМД 2.1.1-1]; • коментує та обґрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах (зокрема медіатекстах) за тематикою обраного профілю або художніх текстах проблем, спираючись на суспільно- 	<p>Офіційно-діловий стиль: основні ознаки, підстили, жанри, сфера використання, призначення.</p> <p>Автобіографія.</p> <p>Заява.</p> <p>Резюме.</p> <p>Довіреність.</p> <p>Оголошення.</p> <p>Розписка.</p> <p>Запрошення.</p> <p>Характеристика.</p>	<p>Написання автобіографії, резюме з урахуванням індивідуальних досягнень та планів.</p> <p>Складання ділових паперів.</p> <p>Редагування помилкових варіантів ділових паперів у малих групах.</p> <p>Вправи на обговорення значення ділових паперів у житті сучасного старшокласника.</p> <p>Робота в групах: складання пакету документів для вступу на роботу/до закладу освіти.</p> <p>Мініпроект: «Збірник ділових паперів сучасного старшокласника» (автобіографія, резюме, заява, запрошення).</p> <p>Складання діалогу (інтерв'ю під час прийому на роботу).</p>
--	---	---

<p>державні (національні) цінності України, українські історико-культурні надбання і традиції у світовому ціннісному контексті [12 УМД 2.2.1-1];</p> <ul style="list-style-type: none"> • застосовує доцільні способи фіксування інформації з одного або кількох текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів, множинних та/або неструктурованих текстів, використовуючи вербальні і візуалізаційні засоби, дотримуючись принципів авторського права [12 УМД 2.6.1-1]; • створює тексти різної тематики та обсягу, доцільно використовуючи цифрові засоби для поширення інформації щодо особистісних і суспільно важливих питань, дотримуючись норм електронного спілкування [12 УМД 3.2.1-1]; • виокремлює різні види помилок у власних і чужих текстах, пояснює причини виникнення таких помилок [12 УМД 3.3.1-1]; • застосовує різні комунікативні стратегії для досягнення		
--	--	--

<p>комунікативної мети в змінних умовах спілкування [12 УМД 4.2.2-1];</p> <ul style="list-style-type: none"> розпізнає прояви небезпечних (зокрема маніпулятивних) впливів у цифровому середовищі та використовує різні стратегії протидії таким впливам [12 УМД 3.2.3-1]. 		
ЖАНРОВІ ОСОБЛИВОСТІ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ (8 год)		
<p>Здобувач освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> слухає інформацію, різну за обсягом і тематикою обраного профілю, долаючи комунікативні перешкоди, шуми [12 УМД 1.1.1-1]; застосовує різні прийоми для забезпечення комунікації в різних ситуаціях спілкування за тематикою обраного профілю, дотримуючись норм культури спілкування [12 УМД 1.1.2-1]; переказує усне повідомлення (зокрема текст, медіатекст, множинний текст) за тематикою обраного профілю або художній текст у різний спосіб, зважаючи на умови спілкування, запиту та особливості цільової аудиторії та власні потреби, дотримуючись достовірності і засад академічної 	<p>Фольклорні жанри як джерело української та угорської мовної традиції. Мова казки та легенди. Порівняння мовних засобів в українських і угорських текстах. Оповідання й новела як жанри малої прози (виокремлення ключових мовних особливостей, вправи на переказ і діалогізацію). Ліричні жанри в мовному аспекті. Драматичні жанри й мовлення персонажів (створення діалогів на основі драматичних текстів, інсценізація уривків). Гумористичні й сатиричні жанри. Засоби комічного в мові. Мова есе, літературного блогу й сучасних жанрових форм. Жанрові особливості української та угорської літературної традиції</p>	<p>Виконання вправ з розвитку мовлення на тему «Фольклорні мотиви в художніх творах». Читання та аналіз уривків народних казок і пісень, добір відповідників в українській та угорській традиції. Вправи на зіставлення мовних образів у двох мовах. Визначення ключових мовних засобів у тексті. Написання стислого переказу прочитаного тексту. Аналіз лексики й образних засобів у поетичних текстах. Складання діалогів на основі прочитаного. Знаходження гумористичних і сатиричних засобів у текстах. Складання власних коротких гумористичних мініатюр. Написання есе чи блогу на близьку учням тему, використання сучасних мовних виразів. Порівняльний аналіз уривків українських і угорських текстів, обговорення відмінностей у мовленні героїв.</p>

<p>добročесності [12 УМД 1.2.1-1];</p> <ul style="list-style-type: none"> • визначає мету, прями та приховані наміри автора усного повідомлення, відстежуючи їх можливі зміни у процесі комунікації, за потреби визначаючи прийнятні способи впливу на співрозмовника для налагодження комунікативної взаємодії та порозуміння [12 УМД 1.4.2-1]; • виокремлює та послідовно розрізняє в почутому повідомленні (зокрема тексті, медіатексті) за тематикою обраного профілю або художньому тексті факти і судження, зокрема відмінності в інтерпретації різними суб'єктами тих самих явищ, поява яких зумовлена суб'єктивними факторами, історико-культурним або іншим контекстом [12 УМД 1.4.3-1]; • вибудовує комунікацію з іншими, забезпечуючи позитивний емоційний фон завдяки врахуванню особливостей контексту та інших важливих характеристик ситуації спілкування [12 УМД 1.8.2-1];	<p>(зіставлення текстів, виявлення спільних і відмінних рис у мовленні героїв).</p>	
---	---	--

<ul style="list-style-type: none"> коментує та обґрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах (зокрема медіатекстах) за тематикою обраного профілю або художніх текстах проблем, спираючись на суспільно-державні (національні) цінності України, українські історико-культурні надбання і традиції у світовому ціннісному контексті [12 УМД 2.2.1-1]. 		
СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ ВИВЧЕНОГО (16 год)		
<p>Здобувач освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> слухає інформацію, різну за обсягом і тематикою обраного профілю, долаючи комунікативні перешкоди, шуми [12 УМД 1.1.1-1]; застосовує різні прийоми для забезпечення комунікації в різних ситуаціях спілкування за тематикою обраного профілю, дотримуючись норм культури спілкування [12 УМД 1.1.2-1]; застосовує доцільні способи фіксування інформації з одного або кількох текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів, множинних та/або неструктурованих текстів, використовуючи вербальні і 	<p>Узагальнення правил, винятків, практичних умінь.</p> <p>Узагальнення правил української вимови й наголошування.</p> <p>Систематизація орфографічних правил (правопис складних слів, вживання апострофа, правопис іншомовних слів).</p> <p>Багатозначність слова, синоніми, антоніми, пароніми, омоніми.</p> <p>Фразеологізми: джерела походження, стилістичне використання, українсько-угорські паралелі.</p> <p>Узагальнення відомостей про частини мови: іменник, прикметник, числівник, займенник, дієслово, прислівник, службові частини мови.</p> <p>Особливості правопису складних форм.</p> <p>Узагальнення відомостей про словосполучення й просте речення.</p>	<p>Вправи на узагальнення тем, вивчених у 10-12 класах.</p> <p>Виконання вправ на аудіювання (короткі повідомлення, пояснення правил).</p> <p>Прослуховування виступів однокласників з теми й відповіді на уточнювальні запитання.</p> <p>Обговорення в групах підсумків теми.</p> <p>Створення таблиці «Правила та винятки».</p> <p>Побудова ментальної карти «Українська мова 10–12 класи».</p> <p>Проведення рольової гри «Пресконференція з української мови».</p>

<p>візуалізаційні засоби, дотримуючись принципів авторського права [12 УМД 2.6.1-1];</p> <ul style="list-style-type: none"> • створює тексти різної тематики та обсягу, доцільно використовуючи цифрові засоби для поширення інформації щодо особистісних і суспільно важливих питань, дотримуючись норм електронного спілкування [12 УМД 3.2.1-1]; • виокремлює різні види помилок у власних і чужих текстах, пояснює причини виникнення таких помилок [12 УМД 3.3.1-1]; • застосовує різні комунікативні стратегії для досягнення комунікативної мети в змінних умовах спілкування [12 УМД 4.2.2-1]. 	<p>Складні речення: види та правила пунктуації. Стилі української мови та їхні особливості.</p>	
---	---	--

Реалізація програми передбачає організацію навчального процесу на засадах комунікативно-діяльнісного підходу, що забезпечує досягнення очікуваних результатів навчання через активне залучення учнів до мовленнєвої діяльності. Основу стратегії складає поступове нарощування мовної, мовленнєвої та комунікативної компетентностей учнів шляхом інтеграції знань, умінь і навичок, розвитку критичного та креативного мислення, формування ціннісних орієнтацій і громадянської позиції.

Способи реалізації вивчення української мови в умовах навчання угорською:

1. Білінгвальний підхід

- використання української мови в поєднанні з угорською (пояснення складних понять, переклад, порівняння граматичних явищ);
- переклад окремих слів, словосполучень і коротких текстів з угорської українською та навпаки.

2. Комунікативно-діяльнісний метод

- навчання через діалоги, рольові ігри, дискусії;
- моделювання комунікативних ситуацій;
- вправи, наближені до реальних життєвих ситуацій (оформлення документів, виступи).

3. Диференційоване навчання

- завдання з різним рівнем складності для учнів із різним рівнем володіння українською;
- використання індивідуальних карток-завдань.

4. Використання цифрових технологій

- застосування онлайн-словників, електронних корпусів української мови, навчальних платформ;
- створення відеопроектів, презентацій українською.

З метою формування очікуваних результатів навчання та забезпечення глибокого, усвідомленого засвоєння матеріалу, важливо організувати освітній процес так, щоб він був спрямований не лише на запам'ятовування термінів, правил, понять чи явищ, а передусім на розуміння їхньої сутності, логіки, послідовності виникнення та розвитку, а також взаємозв'язків між ними.

Для цього доцільно застосовувати інноваційні методи, прийоми та технології навчання, зокрема:

• Комунікативні методи – діалоги, інтерв'ю, дискусії, дебати, що розвивають уміння аргументовано висловлювати власну думку, слухати співрозмовника, вести конструктивний діалог.

• Репродуктивні та продуктивні мовленнєві вправи, спрямовані на відпрацювання мовних знань і формування вмінь практичного використання української мови.

- Проблемно-пошукові завдання, що стимулюють розвиток критичного мислення, вміння аналізувати мовні явища, робити висновки та узагальнення.

- Метод порівняльного аналізу української та угорської мов, який допомагає учням усвідомити міжмовні відмінності й спільні риси, зменшує інтерференцію та розширює мовну компетентність.

- Інтерпретація текстів різних стилів та жанрів, що формує навички їхнього аналізу, оцінювання та творчого переосмислення.

- Метод проєктів (індивідуальних та групових), який розвиває вміння працювати в команді, планувати діяльність, презентувати результати роботи.

- Кейс-метод, що формує навички прийняття рішень та вирішення мовленнєвих і комунікативних проблемних ситуацій.

Технології навчання:

- Комунікативно-діяльнісна технологія, яка забезпечує формування мовленнєвої компетентності через виконання завдань, максимально наближених до реальних життєвих ситуацій.

- Інтерактивне навчання, що передбачає активну взаємодію учнів між собою та з учителем у процесі засвоєння навчального матеріалу.

- ІКТ-технології, зокрема використання мультимедійних презентацій, онлайн-словників, електронних тренажерів і платформ для мовної практики, що підвищує мотивацію та ефективність навчання.

- Технологія розвитку критичного мислення, яка формує вміння аналізувати, порівнювати, узагальнювати, оцінювати мовні явища та власну мовленнєву діяльність.

- Проєктно-дослідницька технологія, що передбачає виконання індивідуальних або групових дослідницьких завдань, розвиває самостійність, відповідальність, навички презентації та самооцінки результатів навчання.

Орієнтовні ресурси, необхідні для досягнення мети:

- Підручники та посібники з української мови для класів з угорською мовою навчання, рекомендовані МОН.

- Електронні освітні ресурси (портали, тренажери, відеоуроки, інтерактивні платформи: НаУрок, Всеосвіта тощо).

- Друковані та електронні словники, довідники з української мови та перекладні українсько-угорські словники.

- Тексти різних стилів і жанрів, зокрема сучасної української публіцистики та художньої літератури.
- Інформаційно-комунікаційне обладнання (інтерактивна дошка, мультимедійні проектори, комп'ютери, планшети).

У програмі передбачено використання різних систем оцінювання, серед яких:

- формувальне оцінювання, що здійснюється протягом усього навчального процесу з метою моніторингу розвитку учнів та корекції навчальної діяльності;
- поточне оцінювання передбачає відстеження рівня засвоєння навчального матеріалу на уроці та між уроками;
- підсумкове оцінювання, яке визначає рівень досягнення учнями очікуваних результатів наприкінці теми, семестру, року навчання.

Пропонований інструментарій оцінювання:

- тести (репродуктивні, продуктивні, комбіновані);
- мовленнєві вправи на різні види діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо);
- проекти, портфоліо;
- діагностичні роботи (диктанти, перекази, твори, вправи з трансформації тексту);
- спостереження за мовленнєвою діяльністю учнів (моніторинг участі в дискусіях, діалогах, доповідях);
- усне опитування (індивідуальне, фронтальне, вибіркове).

Застосування запропонованих методів, технологій та інструментарію оцінювання спрямоване на всебічний розвиток мовної особистості учнів, формування в них стійкої мотивації до вивчення української мови, готовності до її використання в навчальній, професійній та особистісній сферах, виховання громадянської та національної ідентичності й забезпечення якісної профільної середньої освіти.

Модельна навчальна програма «Українська мова для класів з навчанням угорською мовою» для 10–12 класів має такі особливості:

1. Білінгвальний контекст.

Програма враховує угорську як рідну мову учнів, передбачає порівняльний аналіз мовних явищ, використання перекладних словників, інтеграцію двомовних матеріалів.

2. Поступове розширення мовного середовища.

Навчання будується за принципом поступового збільшення обсягу українськомовної діяльності: від простих комунікативних ситуацій — до складних видів академічного та професійного мовлення.

3. Комунікативна й практична спрямованість.

Основна увага приділяється формуванню мовленнєвих умінь (говоріння, читання, письмо, аудіювання), потрібних для життя, навчання та професійної діяльності в Україні.

4. Міжкультурний компонент.

Програма поєднує вивчення української мови з культурою, історією та літературою України, одночасно залишаючи простір для міжкультурних паралелей з угорською традицією.

5. Диференціація навчання.

Запропоновано завдання різних рівнів складності для учнів із неоднаковим рівнем володіння українською мовою, що дозволяє кожному поступово розвивати свої компетентності.

6. Використання сучасних технологій.

Програма орієнтує вчителя на використання цифрових ресурсів (онлайн-словники, навчальні платформи, інтерактивні вправи, медіаконтент) як інструментів підвищення мотивації учнів.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт профільної середньої освіти : затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 25 липня 2024 р. № 851. / Кабінет Міністрів України. – 2024. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-2024-%D0%BF#n214>

2. Типова освітня програма для 10-12 класів закладів загальної середньої освіти, які забезпечують здобуття профільної середньої освіти за академічним спрямуванням : затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 26 травня 2025 р. № 765. / Міністерство освіти і науки України. – 2025. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/npa/prozatverdzhennia-typovoi-osvitnoi-prohramy-dlia-10-12-klasiv-zakladiv-zahalnoiserednoi-osvity-iaki-zabezpechuiut-zdobuttia-profilnoi-serednoi-osvity-zaakademichnym-spriamuvanniam>